

Az ablakkezelők és a Linux

Telepítéskor a legtöbb Linux-változat két ablakkezelőt helyez előtérbe: a KDE-t és a Gnome-t. Az összes többi ablakkezelő általában csak lehetőségként választható, amely sajnálatos módon azt eredményezi, hogy a felhasználók többsége – főleg a kezdők – nem, vagy csak kis mértékben próbálkozik megismerkedni a többivel. Néhány éve, amikor Linuxszal kezdtem foglalkozni (RedHat 5.2-sel), ha jól emlékszem, a KDE és a Gnome még egyáltalán nem volt üzembiztosnak nevezhető, ezért nem is választhattam őket. Akkoriban a manapság szinte ismeretlen fvwm ablakkezelő és az AfterStep, valamint a WindowMaker képviselték az elfogadható választást. Azóta több, a témával kapcsolatos fordítást is készítettem a levelezőlistákon megismert sorstársakkal. A legtöbb Linux-változat esetén néhány egyszerűbb ablakkezelő külön is választható. Jelenleg a Debian SID-ben található alapablakkezelőket szeretném bemutatni, terjedelmi és egyéb okokból kifolyólag azonban csak röviden. A cikksorozat első lépésben az igen egyszerű felépítésű, eszközkészlet nélküli ablakkezelők ismertetését veszi célba. Ehhez a Debian SID-változata szolgáltatja az alapot, amely a *táblázatban* látható ablakkezelőket tartalmazza.

A szóban forgó ablakkezelőkről, mint említettem, helyenként csak meglehetősen szűkszavúan fogok nyilatkozni, mint látni fogjuk részben azért, mert csekély mozgásteret engednek.

Az alapszintű ablakkezelők

Ebbe a csoportba azokat a grafikus felületeket soroltam, amelyek kinézet, tudás, valamint kezelhetőség tekintetében is igen puritánok.

A twm

A twm az egyik legegyszerűbb ablakkezelő, hiszen indítás után csupán egyetlen menüt tudunk megjeleníteni, jó esetben talán egy ikonkezelőt is. Az ablakkezelő igényeinknek megfelelő átformálását csakis valamilyen szövegszerkesztő program segítségével végezhetjük el. A beállítóállományok nálam két helyen találhatóak: a `/etc/X11/twm/system.twmrc`-ben (ez rendszerszintű fájl, amelyben a menü központilag frissül), valamint a `~/.twmrc` (ez pedig a saját beállításaimat tartalmazó fájl).

A helyi fájl csak a felhasználó számára használható beállításokat tartalmazza. Amennyiben a `~/.twmrc` fájl létezik, a rendszerszintű beállításokat tartalmazó fájl nem kerül feldolgozásra.

Következzék néhány fontosabb twmrc-beállítás:

- a fájl elején található sorok a menü és az ablakfejlécek betűkészleteinek típusát tartalmazzák:

```
TitleFont "-adobe-helvetica-bold-r-normal
↳--*-140*-*-*-*-*-*-*
```
- a fájl tartalmazza a menüket. Fontos, hogy először a menü könyvtárszerkezetét kell meghatároznunk, és csak ezután térhetünk rá az egyszerű menüpontok megadására:

```
"Xcalc" f.exec "xcalc &"
```

A `twmrc` fájl felépítéséről további adatokat a `man twm` parancs kiadásával kaphatunk. A twm megbízható, gyors, üzembiztos ablakkezelő, amely az eddigiek során számtalan ablakkezelő alapjául szolgált.

9wm

Ha lehet az egyszerűséget tovább fokozni, a 9wm még az előzőnél is egyszerűbb ablakkezelő. A grafikus felület indítása után a menüt az egér jobb gombjával érhetjük el, és öt elemet tartalmaz.

New – új X-terminálablakot nyit meg.

Reshape – feladata az ablakok átméretezése (az egér jobb gombjával használhatjuk, az első kattintással jelöljük ki az átméretezendő ablakot, a másodikkal adjuk meg az egyik sarkát, majd egy újabb kattintással az adott ablak átlós sarkát).

Move – az ablakok mozgatására szolgál, szintén az egér jobb gombjával használható. Az első kattintás és az egérgomb nyomva tartása az ablak kijelölésére szolgál, amit az elmozgatása után az egérgombot elengedve elhelyezhetünk.

Delete – bezárja az ablakot.

Hide – az ablak elrejtésére szolgál. Az elrejtett ablakok e jobb-gombos menü további pontjaiként fognak megjelenni.

Az ablakkezelő bezárása a `CTRL+ALT+BACKSPACE` billentyűkkel vagy a `9wm exit` parancs X-terminálon történő kiadásával zajlik. Szintén megbízható és üzembiztos ablakkezelő.

aewm

Egyszerű ablakkezelő. Indítás után csak egy X-terminálablak jelenik meg, amelyről több alkalmazást is el tudunk indítani, például az alábbi paranccsal:

```
rxvt &
```

Az `&` jel visszaadja a parancsértelmezőnek a vezérlést, így több parancs is elindítható egy terminálról.

A fő ablakra kattintva a jobb egérgombbal újabb X-terminálok indíthatók el. A középső gombbal az asztalra kattintva egy ablaklistát hívhatunk elő. A megnyitott ablakokat az ablakok fejlécének jobb szélén lévő négyzetre kattintva a bal egérgombbal zárhatjuk be, és a jobb egérgombbal ugyanoda kattintva rejtethetjük el.

A bal egérgombbal a fejlécre kattintva előtérbe hozhatjuk az ablakot, a jobbal pedig a háttérbe küldhetjük, a középső egérgomb folyamatos lenyomásával ugyanott mozgatni is tudjuk. A `CTRL+ALT+BACKSPACE` billentyűkkel léphetünk ki az aewm-ből. Szintén megbízható ablakkezelő.

pwm

A pwm a twm-hez hasonlóan képes a rendszermenü használatára, és a beállítási lehetőségei is hasonlóak hozzá.

Indításkor lehetőségként megadható a pillanatnyi beállításokat tartalmazó fájl (`-pwm -cfgfile beáll t fEjl`).

larswm

Egyszerű felépítésű ablakkezelő, ennek megfelelően a kezelőparancsai is meglehetősen egyértelműek.

Fontos megjegyezni, hogy mielőtt ebben az ablakkezelőben bárminek nekikezdenénk, másoljuk át a leírásban található `.larswm` fájlt a saját könyvtárunkba, és alaposan tanulmányozzuk át a `*.ps.gz` fájlokat (szintén a leírásban lehetők fel), amelyek az egérhasználatról és a billentyűkombinációkról nyújtanak tájékoztatást.

Amennyiben ezt a „műveletsorozatot” kihagyjuk, igen kevés

lehetőséget és játékeret hagyunk magunknak: mindössze a virtuális képernyőket váltogathatjuk az asztal alján található asztalváltó sávval.

A megnyitott ablakokat az előzőekben már szóba került PostScript-fájlok tartalmazta leírásokban található billentyűkombinációkkal is kezelni tudjuk. A `larswm` e téren számos lehetőséget nyújt.

A kilépés a `CTRL+ALT+BACKSPACE` billentyűkkel történik.

A Debian-Sidben található alapablakkezelők

<code>twm</code>	<code>phluid</code>	<code>vtwm</code>
<code>9wm</code>	<code>pwm</code>	<code>qwm</code>
<code>amiwm</code>	<code>ratpoison</code>	<code>uwm</code>
<code>aewm</code>	<code>gwml</code>	<code>wm2</code>
<code>ion</code>	<code>ctwm</code>	<code>flwm</code>
<code>larswm</code>	<code>qvwm</code>	<code>failsafe</code>

`ctwm`

Szintén a `twm`-hez hasonló tudású ablakkezelő. Leírását úgy-szintén még indítás előtt célszerű elolvasni. Ezenkívül ajánlom a leírás mellett található példafájlok `*.twmrc` valamelyikének saját könyvtárunkba tör-

tendő másolását `.twmrc` néven, nélküle ugyanis nagyon kevés eszköz fog a rendelkezésünkre állni. Én a `lynx.twmrc` fájlt próbáltam ki, amivel már kellemes eszközökre tettem szert. Az így kapott beállításokkal elérhetjük, hogy a bal egérgombbal kattintva alkalmazásmenü bukkan fel, a középső gomb használat esetén az ablakkezelő vezérlőmenü (kilépés stb.) jelenik meg, a jobb egérgombbal kattintva pedig az ablakok kezelését segítő menü (ablakbezárás, képernyőanimáció) áll a rendelkezésünkre. Szomorú tapasztalat, hogy ez volt az egyetlen ablakkezelő, amely esetenként nem érzékelte az egér használatát.

`vtwm`

Első ránézésre szinte teljesen azonos a `twm`-mel: mind a menü, mind a beállítások felépítése megegyezik. A beállításokat a `.vtwmrc` fájl tartalmazza a sajátkönyvtárunkban. A rendszer-szintű beállítások a `/etc/X11/rtwm` könyvtárban szerepelnek.

`gwm`

Alapvető képernyőkezelő program. A Debianban található változat nem tartalmaz beállítóeszközöket.

`uwm`

Saját menüvel is rendelkezik, amelyet mi magunk is szerkeszteni tudunk. A teljes rendszerre érvényes beállításokat a `/etc/X11/ude` tartalmazza (furcsa, hogy az `uwm` nevű ablakkezelő beállítófájljai az `ude` könyvtárba kerültek).

`wm2`

Alapszintű ablakkezelő, hiszen csak X-terminál indítására alkalmas, illetve ikonra változtatásukra és újbóli megjelenítésükre képes.

`flwm`

A Debian saját menüjét veszi át. Beállítási lehetőségei igen szegényesek. Egyetlen saját lehetőséget tartalmazott: több virtuális képernyőt tudunk vele kezelni.

`failsafe`

Nem is tudom igazán eldönteni, hogy a `failsafe` külön ablakkezelőnek minősíthető-e, hiszen az X feltelepítésekor önműködően feltevődik a rendszerre. Önálló beállításokkal nem rendelkezik. Indítás után egy fejléc nélküli X-terminál nyílik meg, amelyből különböző alkalmazásokat indíthattunk el. Én annak idején a StarOffice 5.2 indításakor alkalmaztam,

hiszen ha teljes képernyőn használtam, akkor az apró eltéréseket leszámítva Windows-szerű felületet adott.

Egy lépcsővel feljebb

Ebbe a csoportba azokat az ablakkezelőket soroltam, amelyek némiképpen egyediek, tehát valamilyen önálló ötletet tartalmaznak – és ennek köszönhetően az előbb felsoroltaknál bizonyos szempontból jobbak. Természetesen ezek sem közelítik meg a komolyabb ablakkezelők szintjét, de a megfelelő helyen alkalmazva őket igen hasznosak lehetnek a felhasználók számára.

`amiwm`

A leírás alapján ez a képernyőkezelő felépítésében az Amiga ablakkezelőjére hasonlít. Ezt sajnos nem tudom eldönteni, mivel az Amiga felületét nem ismerem, de mindenképp érdekes felületet hoz létre, leginkább a MacOS-éra emlékeztetett (természetesen jóval egyszerűbb kivitelben). Az egér jobb gombjával a képernyő bal felső sarkában kattintva több menüt is kapunk, ezek közül a legelsőben található egy parancssor begépelését lehetővé tevő ablak. Ebből tudjuk elindítani az alkalmazásokat (ugyanitt lelhető fel az ablakkezelőből kiléptető `Exit...` menüpont is). Az így létrejövő ablakok teljes képernyőssé vagy ikonméretűvé tehetők, illetve az ablakok jobb felső sarkában lévő három ikonnal a háttérbe küldhetők. Az ablakok a bal felső sarokban szereplő ikonnal zárhatók be.

`ion`

Első látásra ez az ablakkezelő is nagyon egyszerűnek látszik. Amennyiben elolvassuk a súgót, a leírását, illetve betekintünk a bennük hivatkozott fájlokba (`/etc/ion/`), rájöhethetünk, a látszat igenis csal: az `ion` ugyanis számos billentyűkombinációt tartalmaz. Az általa megjelenített képernyő igen sajátos, mert minden ablakot teljes képernyős ablakként jelenítünk meg, még a legutolsó beviteli ablakot is. Néhány fontosabb billentyű a könnyed használathoz:

- F1 a súgó-oldal kiválasztása és megtekintése;
- Mod*+F1 a súgó-oldal kiválasztása és megtekintése;
- F2 az X-terminálemulátor indítása;
- F3 parancsfuttatás;
- Mod*+F3 a lehetőség indítása;
- F4 SSH-kapcsolat létrehozása valamilyen kiszolgálóval;
- F5 fájl szerkesztése;
- F6 a fájlnezegető indítása;
- F9 munkaterület készítése, amennyiben már létezik, átlépés rá;
- Mod*+F9 a munkaterület lekérdezése;
- F11 megerősítés után újra azt kérdezi tőlünk, hogy újraindítsa-e az `ion`-t;
- F12 megerősítés után újra azt kérdezi tőlünk, hogy kilépjünk-e az `ion`-ból.

* (Módosító billentyű, ALT vagy CTRL változatfüggő.)

Nagyon zavaró, hogy a normál billentyűk is tartalmaznak ablakkezelő szolgáltatásokat, ami sok esetben ütközik az indított alkalmazással. Ez volt az egyik legegyszerűbb ablakkezelő.

Folytatjuk.

Tóth Béla (tothb1@freemail.hu)

Nős, két gyermek büszke atyja. Dolgozott földmérőként, majd térinformatikus szakmérnöki képesítést szerzett. Egyaránt otthonosan mozog a CAD és a térinformatikai programokban, valamint a DOS- és Windows-alkalmazásokban.

Legkedveltebb elfoglaltsága már két és fél éve a Linux.